PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

Контр-революційні Змовники "СВУ" Перед Пролєтарським Судом

ПІДСУДНОГО ПАВЛУШКОВА ДОПИТУЮТЬ ДАЛІ.

ГОЛОВА. — Як ви вважаєте, це до певної міри підштовхувало вас на терористичні акти?

ПАВЛУШКОВ. — Я це так прийняв. Говорилося, що кілька терористичних актів можуть вплинути на внутрішню політику радвлади... Взагалі-ж Єфремов і Дурдуківський посідали в цій справі подвійну позицію. Принципово вони були проти терору, але вважаючи що ми живемо в час перманентного терору з боку радянської влади, перебуваємо на фронті — гадали, що треба використовувати зброю своїх ворогів.

ГОЛОВА.—Будучи принципово проти, на практиці Єфремов і Дурдуківський благословляли терор?

ПАВЛУШКОВ. — Виправдували терор. Як доказ цього, підсудний зазначає, що другого дня по смерти Леніна вони казали, що було-б корисно знищити 10 — 15 найзначніших діячів партії і в такий спосіб спричинитися до розвалу партії. Вважалося, що смерть Леніна це дуже зручний момент для запровадження терористичних актів. Це питання обговорювали так на засіданні п'ятірки "СУМ". Три члени вважали, що терористичні акти треба провадити проти найвидатніших діячів, а двоє, в тому числі й Павлушков що: "нікому не слід лишатися на світі й вбивство кожного комуніста є досягнення... Треба поширити діяпазон терористичної діяльности також на комсомольців і піонерів."

ПАВЛУШКОВ розповідає далі, що 1924 року по Києву ширилися навіть чутки ніби хтось душить піонерів червоними краватками. Дурдуківський розповідав, що батьки примушені були своїх дітей виписувати з організації... Члени "СУМ" вважали, що "незалежно — хто це робить, явище позитивне, бо через це дитячий комуністичний рух гальмується". Казали, що добре було-б душити також комсомольців, Єфремов вважає цих убивців за "своїх невідомих спільників-друзів".

ГОЛОВА. — Значить, вбивство, чи можливі вбивства дітей збігалися з завданням "СУМ"?

ПАВЛУШКОВ. — Так, бо наше завдання було боротися з комуністичним рухом серед молоді.

Член суду тов. ВОЛКОВ просить висвітлити ролю повстання.

ПАВЛУШКОВ заявляє, що останнього часу зовнішня військова допомога повинна була сприяти оформленню повстання в самій країні, тим часом як раніше (до існування "СВУ") була думка, що за головний чинник у справі повалення радвлади має стати головно чужоземне військо, що йому народнє повстання полекшувало-б лише просуватися вперед

Тов. ВОЛКОВ. — Ви сказали, що на думку Єфремова, для боротьби з більшовиками можна піти з усіма антирадянськими елементами?

ПАВЛУШКОВ. — Так.

Тов. ВОЛКОВ. — За переходової тактики ви вважали за можливе бути навіть під пануванням російських білогвардійських генералів?

ПАВЛУШКОВ. — Навіть.

ЯК ВОНИ ХОТІЛИ ПОВАЛИТИ РАДВЛАДУ.

Тов. ВОЛКІВ. — Ви казали, ніби у вас були думки, що радвлада штучно затримує постачання хліба людності. Чи не було так, що "БУД" робив ці затримки, ламав засоби постачання людности, а після валив усе на голову радвлади?

ПАВЛУШКОВ.—Може, що це так було, Це було завдання українських діячів, що працювали в справі постачання в кооперації.

Тов. ВОЛКОВ. — Чи не було так, що Єфремов докоряв вас і молодь за нездатність до справи терору?

ПАВЛУШКОВ.—Так бувало, й не раз.

Тов. ВОЛКОВ.—А чи не було у вас спроб реалізувати терористичні акти проти комсомольців?

ПАВЛУШКОВ.—Були, але випадково невдалі.

Тов. ВОЛКОВ. — Чи не ставите ви й учинки, й усю вашу діяльність в справі терору у зв'язку з тим, що казав вам Єфремов з цієї нагоди?

ПАВЛУШКОВ. — Випливає одне з одного.

Тов. ВОЛКОВ.—Уважали ви це за наслідок?

ПАВЛУШКОВ.—Так.

Тов. ВОЛКОВ.—Отже, можна зробити висновок, що Єфремов підмовляв у вашій особі "СУМ" до терористичної діяльности?

ПАВЛУШКОВ.— Він імпульсував мене, а через мене й "СУМ".

На запитання члена суду тов. Соколянського, як він розцінює своє минуле, Павлушков заявляє, що він визнає всю свою минулу діяльність за контрреволюційну.

— "Ще 1927—28 року, — каже він, — приглянувшись до життя, я й Матушевський не могли не бачити економічного, національного й культурного розвитку України, не могли не зрозуміти, що відрив України від Радянського Союзу неминуче перетворить її на кольонію капіталістичного Заходу. Перед нами тоді стало питання про те, що слід відмовитися від старої діяльности й одверто перейти на радянські рейки... Але нас затримували старі звязки, ми боялися стати зрадниками й тому свідомо відкидали від себе вагання і йшли далі своїм шляхом. Але тепер я бачу, що крім засудження, крім ганьби, діяльність моя та моїх товаришів по організації нічого не варта. Я засуджую своє минуле й хотів би, щоб усі мої слова, досвід процесу "СВУ" та "СУМ" урахували сотні молоді непролетарської, тієї молоді, що подібно до нас, сум'ївців, могла б опинитися в нашому становищі".

Тов. СОКОЛЯНСЬКИЙ.—Отже ви одверто й цілком щиро засуджуєте свою діяльність?

ПАВЛУШКОВ.—Так.

Тов. ЛЮБЧЕНКО, нагадуючи підсудному попередні його слова, каже: —"Я хочу поставити вам одне запитання в зв'язку з тим, як доходить до читачів те, що тут робиться. Ви вчера клопоталися перед судом, щоб зробити перерву через те, що ви втомлені й не можете без перерви продовжувати свої свідчення?

ПАВЛУШКОВ.—Так. Я просив суд і суд задовольнив моє прохання.

Тов. ЛЮБЧЕНКО (звертаючись до підсудного Єфремова). — Підсудний Єфремов, чи був на процесі такий випадок—у мене в руках газета "Новий Час", що виходить у Львові, від 17 березня, де великими літерами надруковано, що "професор Єфремов пять разів просив, щоб перервати переслухання справи, бо він перемучений цілоденними відповідями на запити, та суд відмовив його проханню?

ЄФРЕМОВ. — ЦЬОГО НЕ БУЛО. НАВПАКИ, КОЛИ Я БУВ СТОМЛЕНИЙ, СУД ЗАДОВОЛЬНИВ МОЄ ПРОХАННЯ.

Професор ГРОДЗИНСЬКИЙ (оборонець).—Яка дата?

Тов. ЛЮБЧЕНКО.—17 березня 1930 року.

Проф. ГРОДЗИНСЬКИЙ.—Вже поспіли? (Сміх у салі).

Тов. ЛЮБЧЕНКО.—Інформація очевидно складена до початку процесу, друкується тепер. Чи відповідали ви, підсудний Єфремов, на запитання голови суду так, як тут сказано: "Професор Єфремов відповів твердим, виразним голосом—Хочемо незалежної України?

ЄФЕМОВ.—Ні, я так не відповідав. (Сміх. Сміється і підсудний Єфремов).

Тов. ЛЮБЧЕНКО. — Наскільки я пригадую, прошу або поправити, або погодитись,—ми після довгого допиту дійшли до того, що ви так заявили, що ваша робота, ходом речей, привела не до незалежної України, а до поневолення України. Саме так відповідали ви й засудили свою діяльність?

ЄФРЕМОВ.—Так, я це стверджую.

Тов. ЛЮБЧЕНКО.—Коли вас допитували прокуратура й громадське обвинувачення, чи розповідали, що одержали листа від Чикаленка, що цього листа ви читали на засіданні "СВУ"? Я прочитаю вам другу газету, "Діло", що виходить у Львові, ви її знаєте. Тов. Любченко оголошує з львівського "Діла" від 15 березня 1930 року листа із Варшави українського емігранта Чикаленка, в якому він говорить, що вичитав у номері 56 московських "Известей" з 26 лютого цього року про акт винувачення проти "СВУ". У листі Чикаленко пише: "Вважаю за свій обовязок ствердити, що жадних листів до академіка Єремова у 1926 році не писав. Єдиний і останній лист, якого я надіслав до академіка Єфремова з-за кордону, був висланий у 1922 році. В листі тому не торкався жадних політичних справ і запитував його єдиною про долю моїх археольогічних здобутків, залишених в Академії Наук у Києві. Заявляю, що ці обставини можу підтвердити під присягою перед судом того краю, в якім я зараз живу". (Сміх в салі).

Тов. ЛЮБЧЕНКО запитує Єфремова, чи стверджує він, що одержав листа Чикаленка?

ЄФРЕМОВ. — Я стверджую, що одержав листа від Чикаленка 1926 року.

Тов. ЛЮБЧЕНКО.—Чи читали його на засіданні "СВУ"?

ЄФРЕМОВ.—Так.

Тов. ЛЮБЧЕНКО.—Таким чином, це "спростовання" Чикаленка не відповідає дійсності?

ЄФРЕМОВ.—Так.

Тов. ЛЮБЧЕНКО. Отже, лист був, лист стимулював організацію "СВУ", а тепер кого з Варшави спростовує Чикаленко? Як ви вважаєте, що Варшава підходяще місце для того, щоб спростувати документи в справі "СВУ"? (Сміх).

УСІ ЧЛЕНИ "СУМ" МАЛИ ЗБИРАТИ ГРОШІ НА ЗБРОЮ ПРОТИ РАДВЛАДИ.

ДОПИТ ПІДСУДНОГО МАТУШЕВСЬКОГО.

Далі найвищий суд перейшов до допиту підсудного Матушевського, що 1925—26 року був за члена керівної пятірки "СУМ", яка влилася до "СВУ" та реорганізувалася в юнацьку секцію "СВУ".

Підсудного допитує прокурор тов. МИХАЙЛИК.

Як і Павлушков, Матушевський стверджує, що "СУМ" була терористична організація, маючи за мету застосовувати терористичні акти проти видатних діячів партії й радвлади, а також і те, що частина "СУМ" вважала за потрібне застосовувати терор й проти місцевих представників радянської влади.

Як "завідувач фінансів", Матушевський розповідає, що всі члени "СУМ" повинні були збирати гроші на зброю.

Щодо організації "ТЄЗ", то до свідчень Павлушкова в цій частині він додає, що ця організація "мала на меті конкурувати з комсомолом, не пускати до комсомолу юнаків".

Допит переходить до громадського обвинувача тов. ЛЮБЧЕНКА. Він запитує, хто саме викладав історію й суспільствознавство в першій трудовій школі імени Шевченка в Києві, що її учнем разом з Павлушковим був свого часу й Матушевський.

МАТУШЕВСЬКИЙ. — Професор Гермайзе.

Виявляється, що, викладаючи історію України, професор Гермайзе закінчував на XVIII столітті. В першій "радянській" семирічці в Києві учнів зовсім не знайомили з історією громадянської війни на Україні й з революційним рухом. За такого викладача історії був проф. Гермайзе (один із головних підсудних на процесі), колишній український соціял-демократ, якого вони вважали за "марксиста" і який користувався серед членів організації, серед учнів і колишніх учнів школи імени Шевченка з великого авторитету в цій галузі.

Наприкінці оборонець т. ВОЛКОМИРСЬКИЙ запитує підсудного. — Ви засуджуєте, чи ні, вашу діяльність у "СУМ"?

МАТУШЕВСЬКИЙ. — Звичайно, засуджую. Я вважаю, що був під впливом тих самих авторитетів Єфремова й інших, які, отверто говорячи, авторитетами для мене тепер не залишилися.

"РОЗШАРУВАННЯ ВІДБУЛОСЯ. СИНИ СЕЛЯН ПІШЛИ ОДНИМ ШЛЯХОМ".

Після допиту підсудного Матушевського дає свідчення свідок Сава Малащук — колишній учень першої київської школи імени Шевченка, тепер член КСМ. Характеризуючи колишніх членів "ТЄЗ", а потім "СУМ", він говорить, що серед них були найреакційніші елементи. Не даремно Павлушкова колись прозвали Гіртлером. Він був фашістських настроїв.

Зупиняючись на моменті, коли Малащук вийшов із "ТЄЗ", прокурор т. МИХАЙЛИК запитує. — Хто ви за соціяльним походженням?

МАЛАЩУК. — Мій батько — селянин, наймит.

Тов. МИХАЙЛИК. — Ви пішли до комсомолу. А хто батько Павлушкова?

МАЛАЩУК. — Священик. Павлушков пішов у підпілля — до "СУМ".

Тов. МИХАЙЛИК підкреслює. — "Розшарування відбулося. Сини селян пішли одним шляхом".

МАЛАЩУК. — А поповичі іншим.

Громадський обвинувач т. Любченко порушує питання про той політичний гурток, яким Гермайзе керував у себе на кватирі.

МАЛАЩУК каже, що він бував у цьому гуртку.

Тов. ЛЮБЧЕНКО. — Він там виступав, як марксист?

МАЛАЩУК. — Це був гурток поточної політики й, крім того, опрацьовував історичний матеріялізм. Гермайзе виступав у ньому в меншовицькому дусі.

ЛІТЕРАТУРНИЙ ГУРТОК З ЧЕРНЯХІВСЬКОЮ Й ІВЧЕНКОМ ПОШИРЮВАВ АНТИРАДЯНСЬКУ АҐІТАЦІЮ Й НАСТРОЇ.

ЗАСІДАННЯ СУДУ 20 БЕРЕЗНЯ.

ДОПИТ ПІДСУДНОГО ІВЧЕНКА.

Засідання суду 20 березня розпочалося допитом підсудного — літератора й члена "СВУ" ІВЧЕНКА.

Івченко — типовий буржуазний інтелігент: у політиці він — колишній есер, а останнього часу — член антирадянської контр-революційної організації; у національному питанні шовініст, що іноді виявляв антисемітські погляди, фільософ-ідеаліст в літературі, правий попутник, що в своїх творах відображав настрій власницької тенденції глитайства.

— Я не сприйняв, — каже Івченко, — тих процесів, що відбувалися в СРСР. Я в своїх творах передавав власні переживання, настрої того буржуазного оточення, що в ньому я перебував... Я писав для дрібно-буржуазної інтелігенції, головно сільської, бо пролетарська інтелігенція, як це визнає критика, мене не сприймала.

Першим допитує Івченка прокурор тов. АХМАТОВ. Він, насамперед, цікавиться, — які спільні інтереси зблизили його із Старицькою-Черняхівською.

Івченко з початку розповідає якусь ідилістичну казку... Він, бачте, ще з 23 року часто бував у родині Черняхівських, де збиралися літератори, читали й обговорювали твори, а незабаром за ініціятивою самого підсудного, утворили літературну організацію — асоціяцію письменників (Аспис).

Тов. АХМАТОВ кількома запитаннями, за допомогою власних зізнань підсудного на попередньому слідстві, зриває машкару з цього гуртка і встановлюється, що не був тонкий трюк.

"У літературному гуртку, що збирався в Черняхівської, — писав Івченко, — нас обєднували також глибокий скепсис до радянської пролетарської літератури, яку ми вважали за безсмачну, бездарну, неписьменну, нецікаву".

Щодо Старицької - Черняхівської, Івченко визначає, що вона була й залишилась дамою-патронесою з усіма властивостями буржуазного суспільства.

Кінець-кінцем, підсудний визнає, що літературний гурток Старицької-Черняхівської являв собою "певне організоване товариство, що ставило своїм завданням усякими способами поширювати контр-революційну агітацію, організовувати антирадянську думку й настрої серед суспільства".

Отже в такий спосіб створився сприятливий грунт, щоб заснувати справжню контр-революційну організацію. Так воно й сталось.

ІВЧЕНКО розповідає:

— На різдві 1926 року, коли всі близькі знайомі зібралися у Черняхівської, господиня дому заявила, що за радянських умов українська суспільність гине й тому треба поєднати розпорошені національні сили. Присутній Єфремов запропонував влаштувати на Україні "Спілку Визволення України". Пропозицію приняли, і так утворилося товариство.

Тов. АХМАТОВ. — Як ви особисто вважали своє завдання в "СВУ"?

ІВЧЕНКО докладно розповідає, що саме в той час його відштовхнула політика радянської влади в національному питанні, він бо вважав, що українізацію провадять тільки формально. Він не погоджувався також із радянським формулюванням, що "література має бути національною формою і інтернаціональна змістом". Отже, організація антирадянської спілки цілком відповідала його настроям.

На запитання прокурора т. АХМАТОВА — чого він власне шукав у "СВУ", — ІВЧЕНКО відповідає: — Я добре зрозумів уже із самої назви "СВУ", що ця організація прагне до самостійности України не в радянському, а УНР-івському розумінні.

Тов. АХМАТОВ. — Ви розуміли, що "СВУ" утворили саме для боротьби з радвладою?

ІВЧЕНКО. — В основному, розумів, але я не припускав, щоб це була в найближчому активна боротьба.

Громадський обвинувач тов. ЛЮБЧЕНКО зясовує — настрої яких соціяльних прошарувань відбивав у своїх творах письменник Івченко. Тов. ЛЮБЧЕНКО цитує одне місце з творів Івченка — "Світляки", де один з персонажів звертається до другого з такими словами: "Так, так, але подумай, село тепер так розклалося — страшно сказати. Подумай — самогон, розбишацтво, один-одному не вірить, заздрить, нічого святого. Тепер дуже страшно, Лесю".

— Ви, що називаєте себе дуже тендітною людиною, що емоційно сприймала настрої, — чиї настрої ви тут відбивали, — запитує тов. ЛЮБЧЕНКО.

ІВЧЕНКО. — Тієї бариньки, яку вивів.

Щоб продемонструвати, як "фільософська школа" Івченка оцінювала радянську дійсність, — Любченко наводить далі діяльог з другого твору Івченка — "Землі дзвонять":

— "Що ти робиш? Ліс рубаємо. Будуть знову будувати. Мені тут сидіти й дбати за землю. Зроблю нову оселю на долині... 10 тисяч прибутків що-року візьмеш, треба зуміти по-новому жити. Я хотів би одородитись, поставити тин навкруги. Нема нікому діла до другого".

Тов. ЛЮБЧЕНКО запитує: — Як ви думаєте, чиї настрої тут відбито? Той, що мріє про 10 тисяч і про високий тин, щоб ніхто не підійшов, хто він такий?

ІВЧЕНКО. — Це куркуляча тенденція.

Настрої, що їх змальовував Івченко дійсно відповідали земельній програмі "СВУ".

Тов. ЛЮБЧЕНКО підкреслює, що основна ідея твору "Землі дзвонять", саме відповідає Івченковій фільософії — високим тином одгородитися — приємно кожному міцному господарству окремо.

Тов. ЛЮБЧЕНКО. — Отже виходить, що "Землі дзвонять" тільки тим, хто на 50 десятинах, хто за програму "СВУ"?

ІВЧЕНКО мовчить.

Тов. ЛЮБЧЕНКО. — Ви знаєте, що за програмою "СВУ" селяни повинні були б платити за землю? Кому це продзвонило?

ІВЧЕНКО. — Тому, кому треба платити.

Далі тов. ЛЮБЧЕНКО зачитує такі місця з твору "Землі дзвонять":

"Нове життя твориться. Як там твориться, коли воно розлазиться, сердито обзивається мама. Оце саме твориться. Зараз люд злидніє, а оце ще трохи, стануть всі старцями голими, звірями. Тоді земля вкриється ревом, звірним ревом"...

„Радію, голубчику. Ми всі пнемось. творіться нове життя. Та, як ми створили його, коли цупко тримаємось за кожну дрібницю. У того стілець старенький, а у тої стрічка. А треба, щоб нічого старого не залишилось, щоб людина була зовсім дика, гола.

Що вона робитиме, така дика людина?

А вжеж побіжить вона по полях диких, по лісах, нажереться падлом, гадючиною, тоді може порозумнішає і зуміє краще збудувати собі життя"...

Так малював сучасне радянське село письменник Івченко.

На запитання ЛЮБЧЕНКА, Івченко цілком категорично відповідає, що він у своїх творах відбив настрої буржуазії, а зокрема в "Світляках" малював розклад старого хуторського господарства, "яке він хотів зберігти, з яким він у своїх творах аж ніяк не міг і не хотів розставатись".

Тов. ЛЮБЧЕНКО. — "Чи це не збігається з земельною програмою "СВУ", чи це не є програма столипинського хутора?"

ІВЧЕНКО. — Так, виходить, я цього хотів.

Далі він свідчить ніби у нього 1922 року був злам у бік співчуття радянській владі, тому, що він "побачив, що радянська влада приступила до будівництва й має певні успіхи".

Тов. ЛЮБЧЕНКО запитує: Коли більші успіхи були в радянському будівництві — 21, чи 27 року?

ІВЧЕНКО. — 27 року.

Отже виходить, що, "побачивши ще більші успіхи 27 року", Івченко... попрямував до "СВУ".

Далі ЛЮБЧЕНКО каже: Для нас цілком ясна ваша політика, ви почали писати "Землі дзвонять" 27 року, коли почали знимати ці дзвони.

Такі твори, як "Землі дзвонять" Івченко писав саме в той час, коли на селі відбувався крутий злам на колективізацію, на обмеження куркуля. Кажучи майже цілком точно словами самого Івченка, він тоді став "співцем куркульського лиха".

Розумуючи свідчення Івченка, тов. Любченко запитує, чи встановив Івченко певну функціональну силу політики "СВУ"?

ІВЧЕНКО. — Так, встановив. Відбивав настрої "СВУ".

Далі підсудного Івченка допитували оборонці т.т. ВИНОГРАДСЬКИЙ та ПОТАПОВ.

(ДАЛІ БУДЕ)

ПЕТЛЮРІВСЬКІ МАСКИ.

Маска за маскою. — На два боки. — Як виглядають справжні обличчя ворогів працюючих. — Фашісти, імперіялісти, обивателі, пенсіоновані політики і їхнє каяття. — Як письменниця Старицька-Черняхівська думала ділити землю. — Знову ундівська інформація. — "Вони пишуть неправду!" — заявляє Єфремов. — Не везе варшавському смітнику. — "Ми зробили величезну історичну помилку!"

Кожного дня через трибуну обвинувачених проходять все нові і нові обличчя, що мають загальну назву: "члени контрреволюційної таємної організації "Спілка Визволення України". По правді, це не обличчя, а маски, що їх відкривають аж на цьому процесі. Маски на два боки. Чимало з тих, що сьогодні сидять перед пролетарським судом Радянської України, на протязі років вдавали з себе прихильників радянської влади, прихильників робітництва і бідного селянства, а в єфремівському підпіллі були чистої марки петлюрівськими авантуристами. В більшості це люде, що працювали на державних посадах: вчителі, професори, академики.

Професор Гермайзе... На зовні вважав себе "зміновіховцем", "соціялістом - марксістом", себто визнавав радянську владу, вважав за потрібне співробітничати з нею, а в дійсності це була лише погана маска, бо в кабінеті Єфремова плянував повалення цеї влади та розподілу України поміж польських шляхтичів та німецьких капіталістів.

Академик Слабченко, що ніби був "істориком-марксистом", навіть пробував пролізти в члени комуністичної партії, на ділі-ж був першої марки фашистом і мріяв про те, щоби Україну зробити імперіялістичною державою.

На трибуні обвинувачених просувається маска за маскою. Доморослі фашісти, імперіялісти, обивателі, пенсіоновані політики, що піддержували закордонною петлюрівщиною, намагалися здійснити бажання західньо-европейських капіталістів та імперіялістів. На трибуні обвинувачених бувші царські і петлюрівські офіцери, автокефальні попи, колишні члени української соціял-демократичної партії. І коли стають вони перед судом, маски з їхніх облич спадають. Свої злочини супроти радянської влади і трудящих мас вони виказують, кінчаючи завжди каяттям.

Перед судом стара українська письменниця Людмила Старицька - Черняхівська, що належала до президії спілки поневолення України і здійснювала зв'язок з представниками чужоземної капіталістичної держави. Свої зізнання вона закінчує аґітаційними окликами в користь Української Соціялістичної Радянської Республіки. Починається допит державної прокуратури і громадських обвинувачів. І коли діло доходить до програми єфремівщини, за якою в плянованій Єфремовим державі (українській) кожному селянинові мали дати 50 десятин землі, громадський обвинувач т. Л. Любченко питає:

На Україні всего є 36 мільйонів десятин землі. Коли їх поділити на 50, то виходить, що землю від вас дістало б 700 тисяч господарств, або три з половиною мільйонів людности. А що ж робила б решта — 27 мільйонів українців?

Старицька-Черняхівська думає хвилину і відповідає:

— А решта збунувалась би і зробила б, як її краще.

— Значить — питає далі т. Любченко — як би ви були спробували здійснити вашу програму, то проти вас повстав би весь український нарід?

— Напевно — відповідає Черняхівська.

— Що ж робити, щоби не було такого бунту? — знову питає т. Любченко.

— Треба було заарештувати нас 45 душ і покласти кінець нашій справі — каже знову Старицька-Черняхівська і саля гуде від сміху.

В той час, як тут, в Харкові, відбувається суд, українська контрреволюційна преса за кордоном (на Західній Україні, в Америці), намагається як найчорніше представити його. Між іншим виписують в тій "щиро-патріотичній" пресі, що над заарештованими знущаються. На це Старицька-Черняхівська заявляє:

— Я не замовчу факта надзвичайно гуманного поводження представників ДПУ (Державного Політичного Управління) і це моє зізнання абсолютно правильне!

— Отже — питають далі — коли вони пишуть, що знущалися з вас, значить, вони брешуть?

— Вони навмисне помиляються — відповідає Старицька-Черняхівська і саля знову реготче. (Старицька делікатніше сказала, як автокефаліст Чехівський на адресу канадійського Свистуна, хоч Свистун його автокефальний собрат, та Чехівський свистунівську брехню назвав брехнею.)

Подібне спростування дає теж Єфремов, коли перечитують з ундо-фашистського львівського "Діла" заяву петлюрівських соціял-демократів, в якій вони кажуть, що члени їхньої партії ніколи не брали участи в створюванню контрреволюційної організації "Спілка Визволення України" і не були членами цеї "спілки". Єфремов перераховує тих соціял-демократів, що тепер за кордоном і були членами "спілки" і додає:

— Значить — вони пишуть неправду!

Отак на пролетарському суді спадають маски не тільки з тих, що сидять на лаві обвинувачених, але й тих, що шевдяються ще по капіталістичних державах. Ніяк не щастить закордонний петлюрівщині. Що не спростує в ундо-фашистській пресі, а на суді єфремовщина випростує ті хитро-мудрі брехні. (Якщо ті "спростувачі" слухають десь там в Польщі чи Німеччині радіо, то чують власними ухами "випростовування" їхніх брехливих заяв.)

Всі обвинувачені завжди підкреслюють, що вони засуджують свою контрреволюційну роботу і визнають її злочином. Старицька - Черняхівська свої зізнання закінчила словами:

— Мою минулу політичну діяльність в "Спілці Визволення України" а також діяльність закордонної тої ж "спілки", я — засуджую. Вважаю ту роботу за шкідливу. Я зробила велику історичну помилку і готова понести кару. Хай буде відомо всім, що люде, які тут сидять на лаві підсудних, зробили величезну історичну помилку...

Кожного дня через трибуну обвинувачених просуваються все нові і нові обличчя, що на протязі років прикривалися масками. Перед пролетарським судом старі маски спадають. Їх бачать тисячі робітників, що прислухаються з салі судовому процесові. Їхньої мови слухають мільйони через радіо. А десь там, за кордонами соціялістичної України, на варшавських смітниках, недобитки петлюрівщини скавулять про "знущання над заарештованими". Тим часом кожне судове засідання починається з четвертої години пополудні, коли кінчиться скрізь праця, щоби мільйони працюючих мали змогу через радіо-апарати слухати процес. І як бачите, радянська влада зовсім не дбає про те, щоби фашістсько-петлюрівська пропаганда пошкодила їй. Смішно про це думати. Навпаки — зізнання заарештованої єфремівщини найкраще переконують хоч би тих небагатьох, що може досі ще вагалися.

М. Іртан.

м. Харків, 1 квітня 1930.

Замовляйте у Видавничім Товаристві брошуру "ГАНЕБНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕТЛЮРІВЩИНИ". — Ціна лише 10 центів.